

Sjóvarhøvdi:

Ein ferð inn í eina maritima verð

„Spytning forbudt” stóð við svörtum stavum á hvítum botni á einum gleraðum skelti, sum hekk innan fyri hurðina í handlinum á Sjóvarhøvda.

Hetta skeltið skapar eina hugmynd av einum handli frá eini farnari tíð, fullur av mælskum monnum í tronganum framman fyri skivuna. Har hoyrist málageipan, hómast trokan og tjúkkur tubbaksroykur. Har standa gamlir menn við kalli á høvðinum, stórum skeggi og veðurbardum andlitum. Onkur liggur fram á diskun, men pláss er einki til at mala aftur og fram eftir gólvinum á og heldur ikki er pláss til tey stóru armsveiggini.

Fiskiskapur, harðveður á báti og skipi, gamlar hendingar, søgur og kanska eitt sindur av reypi.

Ringt var ofta hjá fólki, sum komu at keypa, at sleppa framat.

Júst soleiðis minnist 73 ára gamli *Niels Jacob Thormund Nielsen* umstøðurnar niðri á Sjóvarhøvda, tá hann var smádrongur.

Ein ungur Niels Jacob Thormund Nielsen umborð á *Knørri*

Hann er sonur Lorensu Mariu, f. Andreasen (1915-2009) úr Haldórsvík og Jógvan Nielsen (1910-1984) í Selvindi.

Niels Jacob Th. Nielsen helt nógv til niðri á Sjóvarhøvda sum smádrongur. Hann átti eina mostur nærhendis.

Sjóvarhøvdi var eitt eldorado fyri ein ungan drong, hvørs hugur stóð til sjógvinn og tað, sum hevði við skipsfiskiskap at gera.

Alskyns lutir á skipi, allur reiðskapur - alt, sum hevði við skip og fiskiskap at gera, fanst á Sjóvarhøvda.

Sjálv atmosferan - tann sterki deymurin av søltum sjógví, tjøru og hampi, skundaði undir longsulun at sleppa út at troyta grunnarnar, at draga tosk av grunn, at troyta havsins ríkidømi.

Tað var eisini spennandi at koma inn í handilin, tá teir eldru menninir stóðu har. Niels Jacob Th. sat undir hvørjum orðum, tá teir søgdu frá ymiskum tilburðum.

Menninir innanfyri diskun, teir báðir handils-

menninir, reiðararnir og skipararnir, *Christoffer* og *Niels Jacob Nielsen*, voru tiltiknir fyrir góðan røkjuskap, bæði á landi og umborð á skipi teirra *Knørr*.

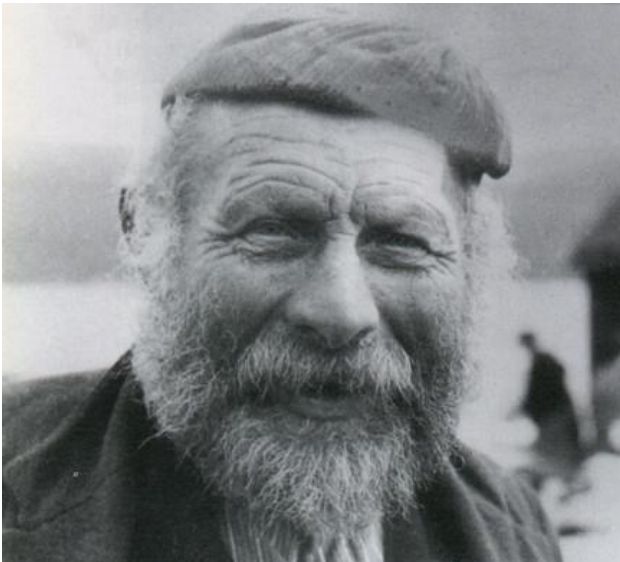
At spýta skrá og snús á gólvið kom ikki uppá tal.

Tað var bara ein bensinpumpa á Strondum. Hon stóð niðri á Sjóvarhøvda.

Niels Jacob Th. minnst serliga væl, tá Gigga, sum var tann fyrsti, sum fekk sær bil í bygdini, kom har at fylla sær tanga.

Var gott lag á honum, hevði hann góða tíð. Tá flyktust øll rundan um hann inni í handlinum.

Niðri á Sjóvarhøvda tuskaðu og spældu Niels Jacob Th. og hinir dreingirnir sum dreingir flest, men tá teir bóru eygað við ein ávisan eldri mann, sum kom gangandi oman á Sjóvarhøvda, helt tað rokasliga spælið næstan uppát og teir vórðu meira stillførir.

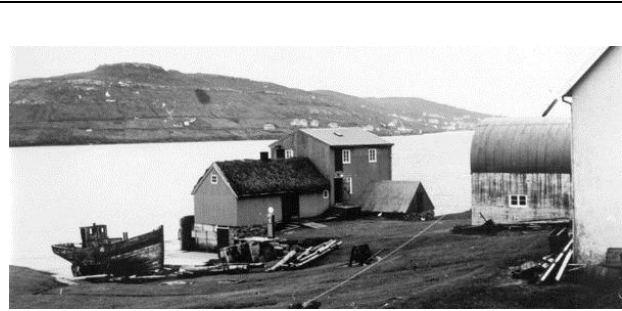

Niels Jacob Nielsen. Allir 4 synir hansara sigldu við Knørr

Hasum manninum høvdu teir respekt fyrir.

Hetta var abbi Niels Jacob Thormund, sum eisini æt Niels Jacob Nielsen.

Hann plagdi eitt sindur hartandi at siga við dreingirnir: „Kun se med øjnene, ikke røre med

Sjóvarhøvdi

Firma: N. J. Nielsen

Tá brøðurnir Christoffur og Akku høvdu keypt *Knørr*, hildu teir, at tað var næstan ómøguligt *ikki* at hava ein handil. Manningin og tey avvarðandi máttu kunna keypa uppá borg, tí avrokningin kom ikki fyrr enn á jólum og livast mátti.

2. oktober í 1932 keypti pápi teirra, Niels Jacob Nielsen, ognirnar á Sjóvarhøvda á fríari uppboðssølu.

Har var Gamli-handil, eitt sokallað íshús og eitt lítið grundøki við lendibrúgv við einum lossikrana.

Í 1933 varð Pakkhúsið bygt. Teir, sum stóðu fyrir byggingini, voru Símun Frederiksberg uppi á Lánni og Jóannes Davidsen úr Vík.

Í kjallaranum rúmtist saltfiskalastin hjá Knørr, á miðhæddini var klippliskur og ovast seglloft.

Ein stórir partur av Íshúsinum varð tikið uppi, tí grundøkið var ov lítið.

Í 1934 keypti Niels Jacob jørð á norðursíðuni.

Tá kom lív í á Sjóvarhøvda. Konur, gamlir menn og børn arbeiddu við fiski, til kríggjð kom.

Í 1937-38 innhandlaðu teir sild, sum menn á Skálafjørðinum veiddu.

Mitt í 1930-árunum keyptu Sjóvarhøvdamenninir lossijaktina „Grettir“, sleipibátin „Lundan“ og deksbátin „Tambarskelv“, FD 184.

Deksfarið „Keldan“, FD 2, varð bygd í 1940/45. Teir, sum bygdu hana, voru Poul Johs. Poulsen á Dunganum, Jógvan og Niels Frederiksberg og Sámal Hansen.

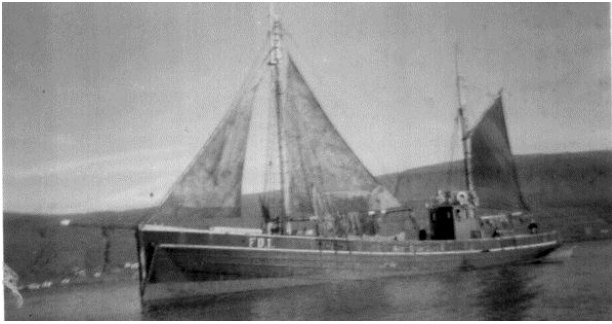
Frá 1940 til 1946 var lítið virkseni á Sjóvarhøvda, men í 1946 blómaði aftur. Tá lá fiskur á fiskastykkjunum eini 8 ár fram.

Í 1957 varð barakkinn bygd at goyma sildareiðskap í. Í kjallaranum var goymsla og verkstaður.

Í 1963 varð sluppin „Keflavík“ keypt. Skipið fekk navna broyting til „Havfrúgvinn“, FD 74. Havfrúgvinn varð seld í 1976.

Handilin var opin til 12. mars í 1985. Klokkan 21 hetta kvöldið læsti Akku handilin fyrir seinastu ferð.

Kelda: Niels Jacob Th. Nielsen *Myndin er tikin í 1965*

Knørrur FD 1

Firma: N. J. Nielsen

Knørrur varð bygður í Quebeck í Kanada í 1919 sum minusleipari. Hann var bygður úr amerikanskari furu, var 93.84 BRT, 51.56 netto. Hann hevði fyrst dampmaskinu.

Jens í Dali í Havn keypti *Knørr* í Hull 25. juli í 1922. Har var hon umbygd til eina tveymastraða skonnart. Dampmaskinan varð tikin úr og ein Møllerup motorur, 23 HK, settur í. *Knørrur* var tá merktur TN 265.

16. sept. í 1930 kom *Knørrur* úr Grønlandi fyri seinastu ferð undir tí reiðarinum. Skipari var Jacob Pauli Christiansen úr Havn og stýrimaður var J. F. Joensen.

15. februar í 1931 keyptu brøðurnir Christoffer og Niels Jacob (Akku) Nielsen *Knørr* og hann varð skrásettur sum heimahoyrandi á Strondum 25. mars sama ár, FD 1.

Teir settu ein Vølund 70 HK í skipið, sum Jens í Dali hevði keypt. Hann er til enn.

26. mars í 1931 sigldi *Knørrur* av Skálafjørðinum til Sandavágs eftir 6 monnum og kl. 22 sama kvøld var farið til Íslands, „om Gud vil“, sum skiparin, Christoffer Nielsen, plagdi at skriva í skipsbókina. Akku og Jóan Hendrik Joensen (frá Gjógv?) vóru stýrimenn.

Teir komu aftur 24. maí um Sandavág, Skopun og Tórshavn.

Í 1952 varð ein Hundested motorur við 2. cylindarum, 119 HK, settur í *Knørr*.

Tá fekk *Knørrur* ruff, stýrihúsið varð flutt fram og mesanmasturin afturum og *Knørrur* riggað sum slupp.

Knørrur var í Grønlandi hvørt ár frá 1925 til 1940.

Í 1936 royndi *Knørrur* við Bjarnoyrna og við Svaldbard. Aftaná kríggið royndi *Knørrur* við snøri til 1957 – tá kom snellan.

Í 1961 fór *Knørrur* ein stuttan túr til Eysturgrønlands.

Skipið fór sín síðsta túr í 1970.

Knørrur varð seldur til Hollands í 1983.

Kelda: Niels Jacob Th. Nielsen

Myndin er tikin í 1953

“fingrene!”

Niels Jacob Nielsen (1874-1961) var sonur Heiða-Jógvan og fyrru konu hansara, Onnu Soffíu av Fløtti í Sandavági.

Hann giftist 24. oktober í 1901 við *Jacobinu Malenu*, f. Johannesen (1872-1952), úr Knútshúsi á Skála. Tey fingur 4 synir.

Niels Jacob var yvir 70 ára gamal, tá hann festi Selvindsgarðin í 1948.

Hann hevði garðin til 1961, tá elsti sonurin, Amandus, tók við festinum.

Niels Jacob var av handilsætt, bæði í kall- og kvennlegg. Hann fekk sær handilsloyvið í 1920 og handlaði eitt sindur heima við hús.

Tveir synir hansara, Christoffer og Niels Jacob, høvdu sostatt gott til at bregða, tá teir keyptu *Knørr* í 1931 og fóru at handla niðri á Sjóvarhøvda. Handilsskapur lá teimum íborin.

Akku umborð á *Knørr*

Við *Knørr* sigldu allir teir fyra beiggjarnir í mong, mong ár.

Amandus S. H. S. (1902-1976) var leingi við *Knørr*, til hann fór at sigla við versoninum Sámal Peturi í Selvindi mitt í 1950-árunum.

Christoffer E. J. S. (1905-1980) var við *Knørr* til 1941. Tá bleiv hann álvarsliga sjúkur, men kom tó fyri seg aftur. Hann fór ongantíð burtur

aftur, men legðist heima at reka handils- og reiðaravirkið á Sjóvarhøvda.

Niels Jacob Sofus, Akku, (1908-1985) var øll árin, frá 1931 til 1970, við Knørri, undantikið eitt ár, tá hann førði skonnertina „Havfrúnna“ úr Vestmanna.

Yngsti sonurin, *Joen, Jógvan*, var motorpassari umborð á Knørri frá 1931 til 1959.

Petur Klein og Kristoffur Nielsen

Teir báðir brøðurnir, Christoffer og Akku, skiftust um at vera skiparar á Knørri.

Christoffer var skipari undir Íslandi, Akku í Grønlandi.

Tá Christoffer gavst vegna sjúku, var Akku skipari alla tíðina.

-Akku var lættur í sinni, sera blíður og humoristiskur. Hann hevði sera lætt við at koma í samband við fólk, sigur Niels Jacob Th. Nielsen.

-Christoffer var meira róligur og tignarligur - ein maður, sum fólk høvdu virðing fyri.

Tað var ringt hjá ungum dreingjum at sleppa við Knørri, tí manningin var fyri tað mesta tann sama ár um ár.

Emil Danielsen í Stovugerði var bestimaður í yvir 30 ár og Óli Andreasen, Óli á Gadd, í Rituvík sigldi eisini í meira enn 30 ár við Knørri.

Símun Johansen við Keldu

Sildaarbeiði á Hulki

Tað var nógv sildaarbeiði inni á Hulki frá 1953 til Norðhavssildin helt uppat í 1967.

Eitt árið fyrst í 1960-árunum komu heili 18% av allari sild, sum var flutt út úr Føroyum, av Hulki.

Símun Johansen við Keldu var maðurin, sum byrjaði. Hann leigaði sluppina *Valfarið* á sild í 1953, í 1954 *Marité*. Hann keypti so eisini *Vestmanna*, sum fekk navnið *Havfarið*, *Suðuroyanna*, *Svínaoyanna* og *Norðfarið*. Nøkur av hesum skipum vóru eisini í Íslandi til saltfisk.

Kassamenninir vóru eisini á sild við *Sjófarinum*, *Lambanes*, *Sjósøka* og *Austerlitz*. Kristian Johansen, Kristian á Trøðni, skipaði fyri á landi hjá teimum.

Knørrur var á sild frá 1954-67 og *Havfrúgvín* hjá sama reiðaríð frá 1964 til 1967. Hana førði N. J. Th. Nielsen.

Har var ein rúgva av fólki, sum arbeiddi inni á Hulki.

At fáast við tunnurnar var mannfólkaarbeiði.

Sildin skuldi vera ílgin í ein mánaða. Síðan vóru tunnurnar tømдар, sildin skild í stødd og góðsku, vigað og lögð í tunnur.

At leggja sild í tunnur gjørdur tær ungu genturnar.

Skip úr øðrum bygdum landaðu eisini sild á Hulki, m.a. *Sæborg* úr Lorvík, sum Torvald Joensen á Fløtunum førði, og *Yvonna*, sum Petur í Selvindi førði.

Kelda: Niels Jacob Th. Nielsen

Á Hulki

Myndina tók N. J. Th. Nielsen í 1957

Millum so mangar aðrar, sum eisini vóru leingi við, vóru Magnus Joensen í Hósvík, Jóan Dávid Johansen inni í Gerði og Palli Berthelsen.

Jógvan, Lorensa og Niels Jacob Thormund Nielsen

Men í 1954 sluppu ikki færri enn trýggir ungir dreingir við sín fyrsta túr.

Teir vóru systkinabørnini í Selvini, sum báðir itu Niels Jacob: Niels Jacob Th. hjá Jógvani, sum var 14 ár, og Niels Jacob hjá Amandusi, sum var 15 ár. Ein 16-ára gamal víkadrongur, sum æt Brynjálvur Andreasen, slapp eisini við.

„Tað er langt síðani, at eg havi sett trýggjar gjólingar við”, mælti skiparin, Akku, fyri munni.

Niels Jacob Thormund Nielsen var við Knørri til 1959.

-Eg havi bara góð minni frá tíðini umborð á Knørri. Akku var róligur sum skipari, segði ikki so nógv, men hann var altíð í góðum lag.

Niels Jacob Thormund Nielsen gjørdist seinni reiðari sjálvur.

Hann keypir sítt fyrsta skip, *Gullborg*, ein Aberdeen-trolari, hin 11. januar í 1971.

Skipið fórst í Norðsjónum 19. december longu sama ár.

Tað gekk so skjótt fyri seg, at teir ikki fingtu tíð til at senda út neyðarkall, áðrenn skipið sakk.

Í 27 tímar róku teir í illveðrinum í einum gummibáti, áðrenn teir vórðu tiknir upp.

Manningin hendan túrin var hann sjálvur sum skipari, Sámal Petur í Selvindi sum stýrimaður,

Hans Peter Hansen, *Pidda*, sum meistari, Jógvan Rasmussen, *Egga*, úti á Trøð, sum kokkur og tann bert 19 ára gamli Jákup Danielsen sum dekkari.

Núverandi *Jónrit*, sum er bygd í 1961, keypti hann fyrstu ferð 4. september í 1976, men seldi hana aftur 11. juli í 2001.

Í 2007 keypti hann *Jónrit*, sum tá hoyrði heima í Esbjerg, aftur.

Niels Jacob Th. Nielsen vísir fram tveir av mongu lutunum á Sjóvarhøvda - gamlar leðurstívlar Mynd: Kári í Garði

Í dag stendur Niels Jacob Thormund Nielsen við lyklinum til Sjóvarhøvda í hondini.

Lykilin, sum letur upp til eina maritima verð.

Lykilin inn í sama univers, sum bergtók hann sum smádrong.

Allir lutir frá slupptíðini og nakað fram standa har framvegis; allur reiðskapur, sum niður í minsta smálut sigur frá skipsfiskiskapi og virki fiskimanna gjøgnum eina heila øld, liggur har á Sjóvarhøvda og vísir nútíðini á tey ráð og brøgd, sum bygdu Føroya land.

Nú er alt søga.

Keldur: *Kongsfestini á Strondum*, N. J. Th. Nielsen
Myndir: Úr myndasavninum hjá Lassa Borðoy